

Klasa VII

ZAGADNIENIA	TREŚCI	SZCZEGÓLNE CELE EDUKACYJNE		WYMAGANIA NA OCENĘ DOBRĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ I CELUJĄCĄ
		WYMAGANIA NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ DOBRĄ		
DZIAŁ POMIARY I RUCH					
Obserwacje i doświadczenia. Pomiar	Na czym polega pomiar? Obserwacje i doświadczenia. Wielkości fizyczne i ich jednostki. Niepewność pomiaru. Cyfry znaczące.	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe jednostki długości, czasu i masy, potrafi dobrać przyrządy do pomiaru danej wielkości fizycznej, umie wykonać proste pomiary długości i czasu, zdaje sobie sprawę, że o pomiarach należy podać jednostkę miarowej wielkości 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że każdy pomiar jest obarczony niepewnością, umie przeliczać jednostki, wykorzystując zależności między różnymi jednostkami, zapisuje wyniki pomiarów w formie tabeli, potrafi wskazać liczbę cyfr znaczących w wynikach pomiarów lub obliczeń, 	<ul style="list-style-type: none"> umie ocenić niepewność pomiarów, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku pomiaru, potrafi zapisać wyniki pomiarów i obliczeń z odpowiednią liczbą cyfr znaczących 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjaśnić konieczność ujednoczenia stosowanych jednostek, umie posługiwać się nietypowymi jednostkami prędkości (np. węzeł),
Prędkość	Pojęcie prędkości i drogi. Jednostki prędkości i ich przeliczanie.	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak obliczać prędkość w ruchu jednostajnym wie, jakie są jednostki prędkości, zna pojęcie drogi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie różnicę między prędkością średnią a chwilową, umie przeliczać jednostki prędkości, umie obliczyć pokonaną drogę, gdy dana jest prędkość średnia i czas trwania ruchu, wie, na czym polega względność ruchu, 	<ul style="list-style-type: none"> umie rozwiązywać zadania, korzystając z definicji prędkości średniej (chwilowej w ruchu jednostajnym), 	<ul style="list-style-type: none"> umie na podstawie zaplanowanego doświadczenia wyznaczyć prędkość średnią, np. marzasa, biegu, pływania, jazdy rowerem rozumie, czym jest prędkość względna pomiarzących się ciał i potrafi ją obliczyć,
Przyspieszenie	Pojęcie przyspieszenia. Pojęcie toru ruchu. Jednostka przyspieszenia. Klasyfikacja ruchów. Przyspieszenie ziemskie, przyspieszenie grawitacyjne.	<ul style="list-style-type: none"> wie, co to jest przyspieszenie, zna jednostkę przyspieszenia, potrafi odróżnić ruchy przyspieszony, opóźniony i jednostajny, wie, z jakim przyspieszeniem spadają na ziemię ciała, opisuje spadek swobodny pod wpływem siły grawitacji, z przyspieszeniem niezależnym od masy ciała 	<ul style="list-style-type: none"> wie, jak jest sens jednostki przyspieszenia, wie, jak obliczać przyspieszenie w ruchu jednostajnie przyspieszonym i prostoliniowym 	<ul style="list-style-type: none"> umie rozwiązywać zadania, korzystając z wzoru $a = t \cdot \Delta v$, wie, jak zmienia się prędkość w różnych rodzajach ruchu, potrafi opisać ruchy: jednostajnie przyspieszony i jednostajnie opóźniony 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi, korzystając ze wskazań szybkościomierza i stopera, oszacować wartość przyspieszenia średniego samochodu
Wykresy położenia i prędkości	Odczytywanie z wykresów $S(t)$, $v(t)$ położenia i prędkości ciała. S porządkowanie wykresów zależności położenia i prędkości od czasu.	Odczytywanie z wykresów $S(t)$, $v(t)$ położenia i prędkości ciała. S porządkowanie wykresów zależności położenia i prędkości od czasu.	<ul style="list-style-type: none"> umie, na podstawie danych z doświadczenia, opisać słownego, s porządkować wykres zależności wartości prędkości od czasu. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi interpretować proste wykresy zależności położenia od czasu, potrafi obliczyć drogę jako pole pod wykresem prędkości od czasu w ruchu jednostajnym 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi interpretować złożone wykresy zależności położenia od czasu, rozumie, czym jest proporcjonalność dwóch wielkości, potrafi wskazać, które wielkości fizyczne opisujące ruch są wprost proporcjonalne, a które nie są (w danym ruchu), potrafi obliczyć drogę jako pole pod wykresem prędkości od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym

DZIAŁ	SIŁY					
Siły.	Siła jako miara oddziaływań. Siła ciężkości. Graficzny obraz siły. Siła wypadkowa sił działających wzdłuż jednej prostej. Pojęcie sił oporu ruchu.	<ul style="list-style-type: none"> • zna jednostkę siły, • podaje przykłady sił i rozpoznaje je w różnych sytuacjach praktycznych, • wie, jak graficznie przedstawiać siłę, • wie, co to jest siła wypadkowa, • wie, co oznacza równowagę sił, • wie, że siły mogą działać również na odległość, i potrafi podać przykłady takich sił, • potrafi zmierzyć siłę ciężkości, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że siłę można przedstawić za pomocą wektora, • wie, jak dodaje się siły działające wzdłuż jednej prostej, • potrafi podać przykłady sił oporu ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi narysować wektory siły w danej skali i obliczyć siłę wypadkową (sił działających wzdłuż jednej prostej) 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić, dlaczego podniesienie przedmiotu na Księżycu wymaga użycia mniejszej siły niż podniesienie go na Ziemi, 	
Mierzenie sił.	Mierzenie sił. Masa a ciężar.	<ul style="list-style-type: none"> • wie, do czego służy siłomierz i z czego jest zbudowany, • wie że wydłużenie sprężyny wznosi się gdy zawieszmy na niej przedmiot o większej masie, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, na czym polega wyskalowanie siłomierza, • umie wyznaczyć, korzystając z siłomierza, przybliżoną masę przedmiotu, • potrafi, znając masę przedmiotu, wyznaczyć jego przybliżony ciężar 	<ul style="list-style-type: none"> • umie sporządzić wykres zależności wydłużenia sprężyny od działającej na nią siły, • potrafi na podstawie wykresu przewidzieć wydłużenie sprężyny pod wpływem danej siły, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, w jaki sposób zrobić ze sprężyny siłomierz, • wie, że wydłużenie sprężyny jest wprost proporcjonalne do ciężaru wieszanego na niej ciała, • umie na podstawie zaplanowanego doświadczenia zbadać zależność wydłużenia sprężyny od ciężaru wieszanych na niej ciał, 	
Pierwsza zasada dynamiki Newtona.	Minimalizowanie oporów w ruchu. Bezwładność ciał. Siły bezwładności.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pierwszą zasadę dynamiki 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co to jest bezwładność ciał, • potrafi podać przykłady, w których odczuwa się siły bezwładności, wyjaśnia związek z bezwładnością ciała 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że siły bezwładności są siłami pozornymi, • potrafi wyjaśnić przyczynę zachowania się ciał w hamującym bądź rozpędzającym się pojeździe, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, że w warunkach ziemskich siła jest potrzebna do podtrzymania ruchu jednostajnego z powodu braku możliwości całkowitego wyeliminowania oporów w ruchu, 	
Druga zasada dynamiki Newtona.	Zależności: $a = m/F$, $F = ma$.	<ul style="list-style-type: none"> • zna drugą zasadę dynamiki, • posługuje się pojęciem siły ciężkości, • umie obliczać ciężar ciała o znanej masie 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że siła jest potrzebna do zmiany wartości prędkości lub kierunku, w jakim ciało się porusza, • umie stosować do obliczeń związek między masą ciała, przyspieszeniem i siłą, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie różnicę między pojęciami masy i ciężaru, • potrafi połączyć jednostkę siły z innymi jednostkami układu SI, • umie opisać ruch ciała na podstawie wartości i kierunku wektora siły wypadkowej sił działających na ciało, 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wyjaśnić, w odniesieniu do drugiej zasady dynamiki, zachowanie się ciał w różnych sytuacjach, • umie przeprowadzić doświadczenie (na podstawie zamieszczonego opisu) ilustrujące skutki działania takiej samej siły na ciała o różnych masach, 	
Trzecia zasada dynamiki Newtona.	Wzajemność oddziaływań. Pojęcia siły akcji i reakcji. Siła sprężystości. Siła nacisku.	<ul style="list-style-type: none"> • zna trzecią zasadę dynamiki, • wie, że oddziaływania są wzajemne. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki, • wie, że siły akcji i reakcji się nie równoważą • wie, jak działa siła nacisku. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wskazać w konkretnym przykładzie siły akcji i reakcji, • wie, że siła sprężystości jest siłą reakcji (np. na nacisk) 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wyjaśnić, w odniesieniu do trzeciej zasady dynamiki, zachowanie się ciał w różnych sytuacjach. 	

ENERGIA						
	Praca	Związek $W = Fs$. Jednostka pracy	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie pracy, • zna jednostkę pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczać pracę w prostych przykładach, • opisuje wpływ wykonanej pracy na zmianę energii, • potrafi wyjaśnić różnice pomiędzy potocznym i fizycznym rozumieniem słowa „praca”, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wykazać, że maszyny proste (błoczek, pochylnie) nie zmniejszają wartości pracy koniecznej do jej wykonania, • potrafi powiązać jednostkę pracy z innymi jednostkami układu SI, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić, jakie są zyski i straty wynikające z zastosowania, błoczków pochylni przy wykonywaniu pracy
	Energia	Energia. Obliczanie grawitacyjnej energii potencjalnej jako iloczynu ciężaru i wysokości ($E_p = Qh$). Obliczanie energii kinetycznej na podstawie wzoru $E_k = \frac{1}{2}mv^2$. Energia mechaniczna.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie energii, • zna pojęcia energii potencjalnej grawitacji i energii kinetycznej, • zna jednostkę energii, • wie, jakie energie składają się na energię mechaniczną, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, od czego zależy wartość energii kinetycznej, a od czego – potencjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczać wartość energii potencjalnej, • umie obliczać wartość energii kinetycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać złożone zadania związane z energią potencjalną, • wie, że energia kinetyczna ciała nie jest wprost proporcjonalna do jego prędkości
	Zasada zachowania energii.	Rodzaje energii. Zasada zachowania energii mechanicznej. Przemiany energii potencjalnej i kinetycznej. Energia wewnętrzna. Zasada zachowania energii.	<ul style="list-style-type: none"> • zna różne rodzaje energii (m.in. chemiczną, elektryczną, słoneczną), • zna zasadę zachowania energii, • zna zasadę zachowania energii mechanicznej, • zna pojęcie energii wewnętrznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie treść zasady zachowania energii mechanicznej, • rozumie treść zasady zachowania energii, • wie, że energia wewnętrzna ciała wiąże się z jego temperaturą, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić przemiany energii w typowych sytuacjach, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić przemiany energii w nietypowych sytuacjach,
	Moc	Związek $P = t/W$. Jednostka mocy. Moc chwilowa i średnia	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie mocy, • zna jednostkę mocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie związek między pracą a mocą, • umie obliczać moc w prostych przykładach, • wie, że moc niektórych urządzeń jest podawana w koniach mechanicznych i zna związek tej jednostki z watem 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi powiązać jednostkę mocy z innymi jednostkami układu SI, • rozumie, czym jest moc chwilowa, a czym moc średnia, • potrafi przeliczać konie mechaniczne na waty i odwrotnie, • umie wykazać, że wydajność procesu przemiany energii lub pracy urządzenia jest mniejsza niż 100%. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązać nietypowe zadania związane z mocą urządzeń. • rozumie ideę działania elektrowmi szczytowo-pompowych, • umie wyjaśnić, co rozumiemy pod pojęciem „straty energii”, • zna pojęcie sprawności i wie, jak obliczać sprawność urządzeń.

MATERIA

Gęstość substancji.	Gęstość substancji $d=m/V$. Jednostka gęstości substancji.	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co to jest gęstość substancji, • zna jednostkę gęstości substancji, 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczać gęstość substancji, z której wykonane jest ciało, znając masę i objętość ciała, 	<ul style="list-style-type: none"> • umie rozwiązywać proste zadania związane z gęstością substancji, • potrafi doświadczalnie wyznaczać gęstości określonych substancji w kształcie prostopadłościąciu, • potrafi połączyć jednostkę gęstości z innymi jednostkami układu SI 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi na podstawie zaplanowanego doświadczenia wyznaczyć gęstość substancji, z której jest wykonane ciało (zarówno o regularnych, jak i nieregularnych kształtach) 	
Ciśnienie	Pojęcie ciśnienia. Związek $p=F/S$. Jednostki ciśnienia (Pa, atm). Parcie. Prawo Pascala. Zależność ciśnienia hydrostatycznego od głębokości.	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie siły parcia, zna jednostkę ciśnienia, wie, jak obliczać ciśnienie, • zna prawo Pascala, potrafi zademonstrować prawo Pascala 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak działa siła parciem, wie, jak obliczać ciśnienie wywierane przez ciało na podłożu, rozumie, że ciśnienie cieczy nie zależy od ilości cieczy, ale od wysokości słupa cieczy, i umie to wyjaśnić na przykładzie, rozumie prawo naczyń połączonych, znając wartość ciśnienia wody, potrafi obliczyć jej siłę parcia na powierzchni 	<ul style="list-style-type: none"> • umie objaśnić, jak można zwiększyć lub zmniejszyć ciśnienie wywierane przez ciało na podłożu, • potrafi obliczyć ciśnienie cieczy na zadanej głębokości, • potrafi połączyć jednostkę ciśnienia z innymi jednostkami układu SI, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zademonstrować zależność ciśnienia cieczy od wysokości słupa cieczy, potrafi opisać jakoś ciałwo różnię między ciśnieniem wywieranym przez ciało stałe a ciśnieniem wywieranym przez cieć 	
Ciśnienie powietrza	Ciśnienie atmosferyczne. Jednostki ciśnienia: mmHg oraz bar	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi odczytać wartość ciśnienia na barometrze, • wie, jakie jest w przybliżeniu ciśnienie atmosferyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że ciśnienie powietrza maleje wraz ze wzrostem wysokości n.p.m., znając wartość ciśnienia powietrza, potrafi obliczyć jego ciśnienie na powierzchni, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie zasadę działania barometru cieczowego, • rozumie różnicę między ciśnieniem po danym w prognozach pogody a faktycznym ciśnieniem w danej miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić, dla czego można pić przez słomkę, • potrafi na podstawie zaplanowanego doświadczenia wyznaczyć ciśnienie powietrza, 	
Siła wyporu.	Siła wyporu w cieczach i w gazach. Prawo Archimedesesa	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że istnieje siła wyporu i jak jest skierowana, • wie, że siła wyporu istnieje w cieczach i gazach, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, od czego zależy wartość siły wyporu, zna treść prawa Archimedesesa, • potrafi wyznaczyć za pomocą siłomierza wartość siły wyporu, 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczać siłę wyporu, potrafi opisać zmiany wartości siły wyporu działającej na ciało zanurzone w cieczy, analizuje warunek pływania ciał 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i umie wyjaśnić fakt, że wartość siły wyporu jest równa ciężarowi wypartej cieczy (gazu), potrafi na podstawie zaplanowanego doświadczenia wyznaczyć gęstość ciała za pomocą wagi i naczynia z wodą, 	
Pływanie ciał	Pływanie ciał.	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że ciała toną w cieczach o mniejszej gęstości niż gęstość ciał 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co to jest areometr i do czego służy, • potrafi na podstawie danych gęstości cieczy i ciała stwierdzić, jak ciało się zachowa po włożeniu go do cieczy. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi na podstawie obliczeń przewidzieć, czy ciało zanurzy się w cieczy, potrafi wyjaśnić, dlaczego ciała toną w cieczach o mniejszej gęstości niż gęstość tych ciał, potrafi obliczyć gęstość cieczy, gdy dane są wielkość zanurzenia ciała i jego gęstość, wyznacza wartość siły wyporu 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi podać warunki pływania ciał, • rozumie związek stopnia zasolenia wód z zanurzeniem pływającego po nich statku. • potrafi opisać „pływanie” ciał w powietrzu 	

CIEPŁO						
<p>• Gazy, ciecze i ciała stałe.</p>	<p>• Stany skupienia materii. Napięcie powierzchniowe. Zjawiska dyfuzji. Kryształy. Rozszerzalność termiczna</p>	<p>• wie, że substancje mogą mieć trzy stany skupienia, umie nazwać te stany, • wie, że ciała składają się z atomów i cząsteczek</p>	<p>• potrafi opisać mikroskopowe i makroskopowe własności substancji w różnych stanach skupienia, • rozumie, na czym polega zjawisko dyfuzji, • opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego na wybranym przykładzie, • Wie, co to są kryształy,</p>	<p>• potrafi wyjaśnić, czym różni się polikryształ od monokryształu, • potrafi podać przykłady kulek różnej rozszerzalności termicznej ciała,</p>	<p>• potrafi zadenotować różnicę właściwości fizycznych substancji w różnych stanach skupienia, • potrafi wyjaśnić, dlaczego kropła wody na leżącym na lodzie kuli, • wie jak działa bimetale</p>	
<p>• Temperatura.</p>	<p>• Termometr a termoskopy. Skala temperatury Celsjusza i Kelvina. Kinetyczno-molekularna interpretacja temperatury. Ciepły przekaz energii. Praca, ciepło i energia wewnętrzna.</p>	<p>• zna dwie skale temperatury, • wie, że wyższa temperatura ciała oznacza szybszy ruch jego cząsteczek, • wie, kiedy ciała są w stanie równowagi termicznej, • wie, że energia wewnętrzna to suma różnych rodzajów energii cząsteczek,</p>	<p>• umie przeliczać temperaturę ze skali Celsjusza na skalę Kelvina – i odwrotnie, • rozróżnia pojęcia: ciepło, energia wewnętrzna i temperatura, • rozumie, na czym polega ciepły przekaz energii, i wie, że jego warunkiem jest różnica temperatur, • zna dwa sposoby na zwiększenie energii wewnętrznej ciała</p>	<p>• zna kinetyczno-molekularną interpretację temperatury, • rozwiązuje zadania dotyczące zmiany energii wewnętrznej ciała na podstawię zasady zachowania energii</p>	<p>• potrafi wyjaśnić zasadę działania termometru cieczowego</p>	
<p>• Ciepło właściwe</p>	<p>• Pojęcie ciepła właściwego. Jednostka ciepła właściwego. Bilans ciepła.</p>	<p>• wie, co to jest ciepło właściwe i w jakich jednostkach je wyrażać,</p>	<p>• wie, co oznacza, że ciepła właściwe różnych substancji są różne, • potrafi wykonać pomiar ciepła właściwego wody,</p>	<p>• umie obliczyć ilość energii koniecznej do określonej zmiany temperatury danej substancji o znanej masie, • potrafi obliczyć końcową temperaturę zmieszanych porcji wody, gdy znane są masy i temperatury początkowe tych porcji, • potrafi interpretować wyłoczenia zależności zmiany temperatury ciała od ilości dostarczonej energii</p>	<p>• potrafi na podstawie zaпланowanego doświadczenia wyznaczyć ciepło właściwe danej substancji, • potrafi obliczyć masy porcji wody o znanych temperaturach, aby po ich zmieszaniu otrzymać wodę o zadanej temperaturze,</p>	
<p>• Przekazywanie ciepła</p>	<p>• Konwekcja, przewodnictwo cieplne i promieniowanie. Badanie przewodnictwa.</p>	<p>• zna sposoby przekazywania ciepła, • potrafi podać przykład dobrego przewodnika i dobrego izolatora ciepła</p>	<p>• potrafi podać przykłady przewodnictwa cieplnego, konwekcji i promieniowania, • wie, jaki wpływ na kolor powierzchni ma słońce i jej nagrzewanie się pod wpływem promieniowania słonecznego,</p>	<p>• potrafi wyjaśnić, dlaczego po dotknięciu dwóch przedmiotów wykonanych z różnych materiałów wydaje się, że mają one różne temperatury, choć w rzeczywistości ich temperatury są takie same, • potrafi wyjaśnić, na czym polega zjawisko konwekcji</p>	<p>• potrafi na podstawie przygotowanego opisu zadać, który z danych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła, • potrafi opisać, od czego zależy tempo przekazywania energii przezścianę o danej powierzchni w jednostce czasu,</p>	
<p>• Zmiany stanów skupienia.</p>	<p>• Zjawiska topnienia i krzepnięcia. Temperatura topnienia i krzepnięcia. Zjawiska sublimacji i resublimacji. Zjawiska parowania i skraplania. Wrzenie. Temperatura wrzenia i skraplania.</p>	<p>• opisuje zjawiska topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji i resublimacji, • wie, że temperatura substancji w stanie krystalicznym zmienia się nie zmienia, • potrafi zadenotować zjawiska topnienia i skraplania.</p>	<p>• wie, na czym polega różnica między wrzeniem a parowaniem, • wie, jakie czynniki przyspieszają parowanie, i rozumie dlaczego, • wie, że większe ciśnienie podczas krzepnięcia zwiększa swoją objętość i że wyjątkiem jest woda</p>	<p>• wie, jak zmienia się energia wewnętrzna przy zmianach stanów skupienia, • potrafi wyjaśnić, dlaczego parowanie powoduje spadek temperatury parującej cieczy</p>	<p>• potrafi wyjaśnić znaczenie wzrostu objętości krzepnącej wody w przyrodzie.</p>	

Klasa VIII

ZAGADNIENIA	TREŚCI SZCZEGÓŁOWE	SZCZEGÓŁOWE CELE EDUKACYJNE			
		WYMAGANIA NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ DOSTATECZNĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ DOBRĄ	WYMAGANIA NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ I CELUJĄCĄ
ELEKTROSTATYKA					
Elektryzowanie ciał.	Sposoby elektryzowania przez pocieranie, dotyk i indukcję. Ładunek elektryczny. Jednostka ładunku. Ładunek elementarny. Zasada zachowania ładunku.	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że nawet ciała elektrycznie obojętne zawierają cząstki obdarzone ładunkiem, • posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego i zna jego jednostkę, • opisuje jakościowo oddziaływanie ładunków jednoimiennych i różnoimiennych, • potrafi podać przykłady elektryzowania ciał przez pocieranie, • zna pojęcie ładunku elementarnego, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że równowaga ilościowa ładunków dodatnich i ujemnych zapewnia obojętność elektryczną ciała i że ciało naelektryzowane to takie, w którym tę równowagę zaburzono, • stosuje zasadę zachowania ładunku elektrycznego, • rozumie, na czym polega elektryzowanie przez dotyk i przez pocieranie, • wie, jak się zmienia wartość siły wzajemnego oddziaływania ciał przy zmianie odległości między nimi (jakościowo), 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zademonstrować i opisać różne sposoby elektryzowania ciał (w tym przez indukcję) 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić, dlaczego naelektryzowany przedmiot zbliżony do skrawków papieru je przyciąga,
Przewodniki i izolatory	Budowa wewnętrzna substancji a przewodnictwo elektryczne.	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że materiały dzielą się na izolatory i przewodniki, • bada czy dana substancja jest przewodnikiem czy izolatorem, • wie, jak zmienia się wartość siły wzajemnego oddziaływania ciał przy zmianie stopnia ich naelektryzowania, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co decyduje o tym, czy dana substancja jest przewodnikiem czy izolatorem, • wie, czym jest uzziemienie, posługuje się elektroskopem 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, na czym polega wyładowanie elektryczne, • potrafi podać przykład wyładowania elektrycznego, • potrafi odróżnić doświadczalnie przewodnik od izolatora oraz podać kilka przykładów obu rodzajów substancji, • wie, od czego zależy siła oddziaływania między ładunkami, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zbudować elektroskop, • potrafi omówić budowę i zasadę działania elektroskopu, • potrafi wyjaśnić efekt rozładowania przez uzziemienie, • potrafi opisać, jak można trwale naelektryzować metalowy przedmiot, wykorzystując zjawisko indukcji
Napięcie elektryczne.	Ogniwo. Łączenie ogniw w baterię. Jednostka napięcia.	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się (intuicyjnie) pojęciem napięcia elektrycznego i zna jego jednostkę, • wie, do czego służy woltomierz, i potrafi odczytać jego wskazania, • wie, że ogniwo jest źródłem napięcia 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, z jakich elementów składa się ogniwo, • rozumie, jak działa ogniwo. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić, czym różni się akumulator od baterii, • potrafi opisać, jak należy połączyć ze sobą ogniwa, żeby otrzymać baterię 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zbudować ogniwo i baterię i zmierzyć charakterystyczne dla nich napięcie

PRĄD ELEKTRYCZNY STAŁY

	Prąd elektryczny.	Jednostka natężenia prądu. Mikroskopowy obraz przepływu prądu. Związek $I=Q/t$. Pomiary natężenia prądu i napięcia. Badanie zależności $I=U/R$.	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przepływ prądu w przewodniku jako ruch elektronów swobodnych, wie, jaki jest umowny kierunek przepływu prądu, wie, jak obliczać natężenie prądu, zna jednostkę natężenia prądu, wie, do czego służy amperomierz, i potrafi odczytać jego wskazania. zna symbole graficzne elementów w obwodzie elektrycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, na czym polega przepływ prądu w ciałach stałych i cieczach, potrafi obliczyć natężenie prądu w prostych obwodach elektrycznych, umie wykonać wykres zależności natężenia prądu od napięcia dla danego opornika, 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie umowności kierunku przepływu prądu, umie mierzyć natężenie prądu i napięcie na urządzeniu lub w ob 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjaśnić, o czym informuje pojemność akumulatora, potrafi wykonać zadanie dotyczące pojemności akumulatora
	Opór elektryczny, prawo Ohma.	Opór elektryczny. Jednostka oporu. Oporniki a przewodniki i izolatory. Przeniesienie energii w oporniku	<ul style="list-style-type: none"> zna prawo Ohma, posługuje się pojęciem oporu elektrycznego i zna jego jednostkę, 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, dlaczego przewody wykonuje się z miedzi, a oporniki ze stopów oporowych, stosuje prawo Ohma w prostych obwodach elektrycznych, buduje proste obwody elektryczne i rysuje ich schematy, wie, jak dołącza się do obwodu woltomierza i amperomierza, 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie, czego objawem jest wzrost temperatury włókna żarówki przy dużym natężeniu płynącego w nim prądu, 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyznaczyć opór drutu przy danym napięciu i natężeniu,
	Praca i moc prądu.	Związek $P = UI$. Związek $W = UIt$. Zagrożenia związane z prądem elektrycznym	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciem pracy i mocy prądu elektrycznego, wie, że podczas przepływu prądu w obwodzie wydziela się energia, potrafi podać przykłady źródeł energii elektrycznej, wie, jakie są skutki przerw w dostawach energii elektrycznej do urządzeń o kluczowym znaczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> umie rozwiązywać proste zadania dotyczące mocy i pracy prądu, wymienia formy energii, na jakie zamieniana jest energia elektryczna, wie, że kilowatogodzina jest jednostką pracy prądu elektrycznego (energii elektrycznej), wie, w jaki sposób zabezpieczyć instalację elektryczną przed zwarciami i przeciążeniami 	<ul style="list-style-type: none"> przelicza energię elektryczną podaną w kilowatogodzinach na dżule i dzule na kilowatogodzinę, potrafi oszacować koszt pracy prądu elektrycznego w urządzeniu elektrycznym 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjaśnić, jak moc urządzenia zależy od napięcia, do którego urządzenie jest podłą

MAGNETYZM						
	Magnesy	Oddziaływanie magnesów. Oddziaływanie magnetyczne Ziemi. Kompas. Magnetyczne właściwości żelaza	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że magnes ma dwa bieguny i że nie można uzyskać jednego bieguna magnetycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak igła magnetyczna ustawia się w pobliżu magnesu, • opisuje zasadę działania kompasu, • opisuje oddziaływanie magnesów na żelazo, podaje przykłady wykorzystania tego oddziaływania, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi opisać ustawienie się igły magnetycznej wokół przewodników z prądem, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyjaśnić, dlaczego namagnesowuje się żelazo pozostawione w obszarze oddziaływania magnesu
	Elektromagnesy	Oddziaływanie przewodu, w którym płynie prąd, na igłę magnetyczną. Reguła prawej dłoni.	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje działanie przewodnika, przez który płynie prąd, na igłę magnetyczną, • wie, czym różni się magnes od elektromagnesu 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zbudować prosty elektromagnes, • wie, że rdzeń z żelaza zwiększa oddziaływanie elektromagnesu, 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje wzajemne oddziaływanie magnesów i elektromagnesów, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi stosować regułę prawej dłoni do wyznaczenia kierunku przepływu prądu lub biegunów elektromagnesu
	Silnik elektryczny.	Zasada pracy silnika elektrycznego	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że w silniku elektrycznym energia elektryczna zamienia się w energię mechaniczną, • potrafi podać przykłady zastosowania silnika elektrycznego prądu stałego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że w silnikach elektrycznych wykorzystuje się oddziaływanie elektromagnesu na przewodnik z prądem 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak sposób poruszania magnesem znajdującym się w pobliżu cewki wpływa na napięcie pojawiające się między jej końcami 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi omówić zasadę działania silnika elektrycznego.

DRGANIA I FALE

	Drgania	Amplituda, okres i częstotliwość drgań. Zależność okresu drgań wahadła od jego długości.	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jakim ruchem jest ruch wahadła, • zna podstawowe pojęcia dotyczące ruchu drgającego: położenie równowagi, amplituda, okres, częstotliwość, • zna jednostkę częstotliwości, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, w jaki sposób zmieniają się podczas drgań prędkość, przyspieszenie i siła, • umie wskazać przykłady ruchów drgających, • potrafi wskazać położenie równowagi dla ciała dr 	<ul style="list-style-type: none"> • zna zależność okresu drgań od długości wahadła (jakościowo), • potrafi wyznaczyć okres drgań wahadła lub ciężarka zawieszonoego na Sprężynie 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co nazywamy drganiami własnymi ciała, • potrafi na przykładzie opisać, na czym polega zjawisko rezonansu,
	Fale mechaniczne.	Prędkość, długość i częstotliwość fali. Zależność $\lambda = vT$. Fale poprzeczne i podłużne. Echo	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia prędkości, częstotliwości i długości fali, • wie, że długość fali jest iloczynem jej prędkości i okresu, • wie, że fale mechaniczne nie rozchodzą się w próżni, 	<ul style="list-style-type: none"> • umie obliczyć jeden z trzech brakujących parametrów fali (A, v lub f), • potrafi odczytać amplitudę i okres z wykresu $x(t)$ dla drgającego ciała 		<ul style="list-style-type: none"> • wie, jakie fale nazywamy falami poprzecznymi, a jakie – falami podłużnymi,
	Dźwięk	Drgania struny. Wysokość dźwięku. Ultradźwięki i infradźwięki. Natężenie dźwięku. Słyszalność dźwięków o różnych częstotliwościach. Hałas	<ul style="list-style-type: none"> • zna orientacyjny zakres częstotliwości fal słyszalnych dla ucha ludzkiego, • wie, co to są ultradźwięki i infradźwięki i potrafi podać przykłady ich źródeł, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że wysokość dźwięku zależy od częstotliwości dźwięku, • umie opisać mechanizm rozchodzenia się dźwięków w powietrzu, • potrafi podać przykłady źródeł dźwięku, • wie, gdzie znalazły zastosowanie ultradźwięki i infradźwięki, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, dlaczego fale dźwiękowe nie rozchodzą się w próżni, • wie, że hałas stanowi zagrożenie dla zdrowia, • potrafi zaprezentować oscylogram dźwięków pochodzących z różnych źródeł za pomocą dowolnego programu do analizy dźwięków, 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wyjaśnić, jak powstają dźwięki instrumentów (co w nich drga, jak zmieniany wysokość dźwięku), • wie, jakie mogą być długości fal powstających w strunie, • potrafi wyjaśnić zasady działania ultrasonografii i echosondy
	Przegląd fal elektromagnetycznych	Przegląd zakresów fal elektromagnetycznych. Promieniowanie ultrafioletowe. Podobieństwa i różnice między falami mechanicznymi a elektromagnetycznymi. Przekazywanie informacji za pomocą fal radiowych. Natura światła. Ochrona przed skutkami nadmiernego nasłonecznienia.	<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić zakresy fal elektromagnetycznych i podać ich przykłady, • wie, z jaką prędkością rozchodzą się fale elektromagnetyczne w próżni, • wie, że prędkość fal elektromagnetycznych zależy od ośrodka, w którym się rozchodzą, • wie, że fale radiowe są wykorzystywane do łączności i przekazu informacji, • wie, że należy się chronić przed nadmiernym nasłonecznieniem 	<ul style="list-style-type: none"> • zna zakres długości fal widzialnych, • wie, jaki do czego wykorzystuje się fale elektromagnetyczne, • wie, które fale elektromagnetyczne są najbardziej przenikliwe, • wie, że wszystkie ciała wysyłają promieniowanie elektromagnetyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak zmieniają się długość, częstotliwość i prędkość fali elektromagnetycznej po jej przejściu z jednego ośrodka do drugiego, • umie wyjaśnić, dlaczego na zdjęciu rentgenowskim widać wyraźnie kości 	

OPTYKA						
	Odbicie światła.	Cień i półcień. Prawo odbicia	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że promienie światła rozchodzą się po liniach prostych, • zna pojęcia kąta padania i kąta odbicia światła, • zna prawo odbicia światła, • wie, że warunkiem koniecznym widzenia przedmiotu jest dotarcie do oka promieni odbitych lub wysłanych przez ten przedmiot, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak się odbija światło od powierzchni gładkich, a jak od chropowatych (rozpraszanie), • wie, że obraz pozorny jest efektem złudzenia optycznego, • wie, jak zwierciadło płaskie odbija światło, • rozumie, jak powstaje obraz rzeczywisty 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zademonstrować zjawisko prostoliniowego rozchodzenia się światła, • potrafi zademonstrować powstawanie obrazów w zwierciadle płaskim, • wie, jaki i gdzie powstaje obraz uzyskany za pomocą zwierciadła płaskiego, • potrafi na przykładzie wyjaśnić, jaki obraz nazywany pozornym 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi na przykładzie wyjaśnić, jak powstaje cień, a jak półcień,
	Zwierciadła kuliste		<ul style="list-style-type: none"> • wie, że zwierciadło wklęsłe skupia równoległą wiązkę światła w ognisku, • wie, co oznaczają pojęcia: ognisko, ogniskowa i oś optyczna zwierciadła 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak różne rodzaje zwierciadeł kulistych odbijają światło, • potrafi podać przykłady wykorzystania zwierciadeł kulistych, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna zależność załamania światła na granicy dwóch ośrodków od prędkości światła w tych ośrodkach 	<ul style="list-style-type: none"> • umie pokazać różne obrazy powstające dzięki zwierciadłu wklęsłemu i wypukłemu, • potrafi wyjaśnić, jak się zmienia obraz otrzymywany za pomocą zwierciadła kulistego wklęsłego w miarę odsuwania przedmiotu od zwierciadła
	Załamanie światła.	Prawo załamania. Pryzmat, barwy.	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co nazywamy pryzmatem, • zna pojęcie kąta załamania, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że przyczyną załamania światła jest różnica prędkości rozchodzenia się światła w różnych ośrodkach, • wie, że światło białe padające na pryzmat ulega rozszczepieniu na skutek różnicy prędkości światła o różnych barwach 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zademonstrować zjawisko załamania światła na granicy dwóch ośrodków, • potrafi podać przykład zjawiska rozszczepienia światła zachodzącego w przyrodzie (np. tęcza), • umie wyjaśnić, dlaczego światło jednobarwne (lasera) nie ulega rozszczepieniu 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że promień padający na daną powierzchnię nie zawsze ulega załamaniu, • potrafi zademonstrować zjawisko rozszczepienia światła w pryzmacie,
	Soczewki	Soczewki i zwierciadła. Ogniskowa, zdolność skupiająca. Jednostka zdolności skupiającej. Obrazy otrzymywane za pomocą soczewki zwierciadła. Lupa	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że soczewka skupiająca skupia równoległą wiązkę światła w ognisku, • potrafi wymienić typy soczewek ze względu na kształty ich powierzchni, • wie, co nazywamy soczewką, • wie, co oznaczają pojęcia: ognisko, ogniskowa i oś optyczna soczewki, 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, dlaczego niektóre soczewki nazywamy skupiającymi, a inne rozpraszającymi i jak je od siebie odróżnić, • umie podać przykłady wykorzystania soczewek skupiających i rozpraszających, • wie, jak działa lupa 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wyznaczyć ogniskową soczewki skupiającej, 	<ul style="list-style-type: none"> • zna konstrukcję obrazów otrzymywanych za pomocą soczewki o znanej ogniskowej, • wie, co to jest zdolność skupiająca soczewki potrafi ją obliczyć.
	Widzenie.	Oko. Wady wzroku. Okulary. Aparat fotograficzny.	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe przyrządy optyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak działa oko, aparat fotograficzny (rodzaj obrazu, ustawianie ostrości, powiększenie), • wie, jak działa kamera obskura. 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, na czym polegają podstawowe wady wzroku i jak się je koryguje 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wskazać podobieństwa i różnice w działaniu oka i aparatu fotograficznego, • potrafi wymienić najważniejsze elementy aparatu fotograficznego i omówić ich rolę, • rozumie, na czym polega widzenie barwne